

výtvarný a nejdále za novým jejich společným úsilím — za *poetizací výtvarného projevu*.

V novém řádu světa malířství ztrácí svou tradiční prestiž a nabývá nové funkce, poetické a emotivní. *Splývá s poezií*, neboť poezie je vrcholem a korunou života. Slovo stává se zdrojem představy a opačně, obraz stává se výrazem poetické emoce. Vytváří nový typ obrazů i básní (*Teige, Voskovec, Nezval, Seifert*).

Moderní obraz se čte jako báseň a opačně.

Moderní báseň se čte jako obraz. (K. Teige v Disku.)

Toť princip POETISMU, umění *požitku*, živoucího doplňku užitého konstruktivismu. O jeho zrodu, estetice a výtvarném přínosu píše zevrubně jeho iniciátor Teige v *Obrazech*.

(Veraikon, str. 25—28, březen—květen 1924)

Mluví se o konstruktivnosti a nastává vážné nebezpečí, že se bude o tomto faktu falešně usuzovat. Když architekti vyslovili svoji víru v účelnost, nemínili tím samozřejmě, že se podrobují zvyku a dosavadním chátrajícím konvencím. Je to zlopověstným důsledkem statického pojetí konstruktivní tradice, že se zvyklost zaměňuje účelností. Jde o to, vytvořit nové typy a nové konvence lépe odpovídající dnešnímu stavu lidstva.

Je nutno prohlásit, že právě nyní, kdy vytčena jsou jedině správná hesla: kolektivismus, konstruktivismus, purismus, urbanismus, je úkolem architekta — *výboj*. Konstruktivnost neznamená vyhovování všemožným běžným předpisům. Konstruktivnost ve svém předpokladu musí být dynamická, jako byla i v technice. Vezmeme-li příkladem vývoj dopravních prostředků, je nám jasno, že ať to byl kočár nebo lokomotiva, tramvaj nebo benzínový či elektrický automobil, že každý z těchto tvarů byl nejúčelnější pro svou dobu, že tedy — eo ipso — nemohlo se zabránit inženýrům, aby nesnili o tvarech dokonalejších, jimiž byly vždy předchozí překonány. Konstruktivnost i účelnost mají svoji utopii. Stephenson zaměstnával se abstraktním snem o parním stroji, jenž by se pohyboval, tudíž představou tehdy zdánlivě nemožnou, jež jakmile byla realizována, ztratila svoji nemožnost a stala se velmi konkrétní. Jules Verne, jistě muž pozitivně duchem pracující,

viděl ve své fantazii člověka létajícího na stroji těžším vzduchu a jiného nořícího se v ocelové rybě do hlubin mořských. Tito básníci a vynálezci zároveň nebyli arci kladní ze stanoviska zpozdilých lidí, zaměřujících pojmy reálnost a účelnost (nacházející se ve vývoji) za domněle nehybné konvence.

Vynalézání technicko je abstraktním pochodem v oblasti krajně konkrétní. Konvence užitečné dnešku padají zítra před novým objevem. Nezapomínejme slov Wildeových: „*Pokrok je uskutečňování utopí!*“

Nemysleme tedy, že architekt s konstruktivním programem musí se ve své tvorbě školácky řídit úředními předpisy o pozemním stavitelství. Konstruktivnost neznamená: dělat vše tak, „jak se to dělá“ (oblíbená fráze), neznamená též: dělat ošklivé střechy, protože se nic jiného nezná, nebo spíše znát nechce. Jako minulý romantismus (často tak bezobsažný, jak neromantický) měl svého fantastu např. v Piranesim, právě tak bude mít architektura s heslem účelnosti své utopisty, své vynálezce, jimž bylo by směšno vytýkat nekonkrétnost nebo neúčelnost vzhledem k současnosti.

(Veraikon, str. 28—30, březen—květen 1924)

Jediné, co se po tisíciletí nemění,
jediné, co nemůže být omylem,
jediné, co je bezpečnou základnou, } je tradice.

Moderní umělci zmoudřeli a — aby neupadli do omylů — přistáli na pevné a bezpečné i uklidňující základně: tradice: Avšak: **PODSTATA TRADICE = PORUŠOVÁNÍ TRADICE.**

To měli by si uvědomit všichni odpůrcové moderního umění, dovolávající se tradice. Neboť kdyby byla, jak oni ji chápou:

nebylo by pokroku ani vývoje.

MODERNÍ UMĚNÍ = OHROMNÝ KULTURNÍ PROJEV,

dospívající svého kulminačního bodu. — Historie: Vyvrcholující kultura dospěla vždy ke stylu. Moderní umění dospělo stylu. Tím padá druhý argument profesorů umění proti modernímu umění, že je úpadkové, ježto nemá stylu.

STYL UMĚNÍ = STYL DOBY

Dnešní doba má styl nejuniverzálnější, jaký snad dosud byl: **STYL DNEŠNÍ DOBY = NESTYLOVOST**

Situace dneška:

Parní stroj ničí ruční výrobu,
elektřina ničí parní stroj,
rádium ničí elektřinu, } doba paradoxu.